DLOUHODOBÝ ZÁMĚR KPA (Katedra preprimární a primární pedagogiky)

2021-2024+

I. OBLAST STUDIA

I.1 Personální zajištění klíčových disciplín (zejména předmětů teoretického základu ve studijních programech – střednědobý výhled ve vztahu k personálnímu obsazení)

Za klíčové disciplíny (Základní teoretické předměty profilujícího základu studijního programu) ve studijním programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ naše katedra garantuje 2 předměty: Metodologie pedagogiky a Základy školní pedagogiky. Další předměty (ve vazbě na SZZ) se týkají oborů český jazyk a matematika, kde nám základní předměty teoretického základu garantují kolegové z KCD a KMD, předměty z oboru psychologie pak docenti z katedry KPE. U oboru UMŠ (Bc. studium) pak předměty preprimární pedagogiky garantujeme pracovníkem katedry, předměty z oboru psychologie pak docenti z KPE. Oba programy byly akreditovány v roce 2018 nově, a tudíž se ve střednědobém horizontu počítá se zachováním personálního obsazení základních teoretických předmětů profilujícího základu. O garantování předmětů z jiných kateder komunikujeme požadavky dané regulátorem (MŠMT) s jednotlivými vedoucími kateder.

I.2 Vize rozvoje studijních programů (nové specializace, nové programy, otázka profesně a akademicky zaměřených programů a případné utlumování SP, dlouhé magisterské studijní programy učitelství atp.);

Katedrou zajišťované studijní programy striktně spadají pod tzv. regulovaná povolání (Učitel mateřské školy viz § 6 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících; Učitel prvního stupně ZŠ viz § 7 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících), což znamená, že strukturu SP, jeho jednotlivé složky poměrně striktně reguluje MŠMT (např. rozdělení kreditů do složek a jejich rámcový popis, resp. složení předmětů). U obou SP se jedná o studijní programy bez specializace. U SP Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se jedná o dlouhý, nestrukturovaný studijní program (taktéž daný zákonem). Co se týče nových studijních programů, tak v současné době (2021) je v procesu akreditace studijní program NMgr. Předškolní pedagogika

(spis připraven v prosinci 2020). Ten prošel ve svém obsahu některými inovativními změnami (např. změna skladby předmětů, inovace obsahů některých předmětů).

Studijní programy na KPA jsou bez specializace, což je dáno jejich charakterem a předpisy MŠMT (regulované povolání), tudíž z toho důvodu ani do budoucna neplánujeme nové specializace.

Stávající studijní programy chceme dále rozvíjet, a to zejména se zřetelem k další akreditaci (2028) v souvislosti s novou strategií vzdělávací politiky 2030+, z které dle strategického cíle 1 plyne mj. revize současného Rámcového vzdělávacího programu, jeho obsahu i cílů (očekávaných výstupů). To bychom měli a chtěli reflektovat v budoucnu. Ostatně již dnes jsou naše SP zaměřeny na vzdělávání budoucích učitelů jako reflektivních praktiků, což přepokládá filozofii vzdělávání ve smyslu kompetenčního modelu. Jistě budeme sledovat i nařízení MŠMT, které je regulativním orgánem pro naše SP a dává mu poměrně striktní hranice.

I.3 Zapojení pracoviště do programu CŽV

Katedra je velmi silně zapojena do programů CŽV. V uplynulých 5 ti letech jsme akreditovali a zahájili CŽV studium ve dvou studijních programech, a to Rozšiřující studium pro učitelství 1. stupně ZŠ a před dvěma lety pak Rozšiřující studium pro mateřské školy. Studium pro učitelství 1. stupně již nyní prochází revizí, kdy jsme jej prodloužili o 1 semestr po reflektování zkušeností z prvních 3 let. V nabídce těchto SP chceme i nadále pokračovat, zájem studentů je zejména o doplnění si vzdělání pro výuku na 1. stupni ZŠ (každoročně mezi 40-50 studenty). V průběhu roku 2020 jsme začali pracovat na tvorbě kurzů v Moodlu i pro CŽV, některé z nich jsou již vytvořeny. Přínos CŽV vnímáme i v užším kontaktu s učiteli z praxe, kde vidíme možnosti i pro empirický výzkum, resp. poměrně velký vzorek respondentů pro výzkumná šetření. Pokud bude trvat zájem o studium našich programů, tak je v plánu tyto programy podporovat. Nové zatím, především z omezených kapacitních důvodů nabízet neplánujeme, spíše se chceme soustředit na zkvalitňování stávajících.

<u>II. OBLAST VĚDY A VÝZKUMU</u>

II. 1 Představa o směru výzkumu na pracovišti

Představa o směru výzkumu na katedře se odvíjí od personální odbornosti jednotlivých členů katedry. Za hlavní směry výzkumu považuji následující:

a) vysokoškolská pedagogická příprava učitelů primárního, preprimárního vzdělávání a jeho inovace

b) profesionalizace učitelské přípravy pro primární a preprimární vzdělávání (výzkum zaměřen na kompetence učitelů, jejich didaktickou analýzu učiva, resp. koncept didaktických znalostí obsahu)

c) oborová didaktika v návaznosti na přírodovědnou a společenskovědní složku preprimárního a primárního vzdělávání a v návaznosti na dramatickou výchovu a její aplikaci v pedagogické praxi (výzkum výuky, oblast prekonceptů žáků)

d) výzkum učebních materiálů (i v návaznosti na digitalizaci školství)

e) výzkum kurikula (v souvislosti se změnami RVP ZV v návaznosti na novou strategii vzdělávací politiky 2030+) a s tím související tvorba a ověřování nových učebních materiálů

Někteří členové katedry jsou také členy Centra pedagogického výzkumu. Plánujeme v této oblasti navázat užší a pravidelnou spolupráci s ostatními členy CPV.

II. 2 Publikační strategie pracoviště

Publikační strategie pracoviště by se měla odvíjet od 3 základních bodů. Tím prvním je nově aplikovaná metodika 2017+ s bibliometrizovanými údaji i nebibliometrizovanými údaji. Zde chci jednoznačně nasměrovat katedru k publikování výstupů v takových periodicích a jiných typů publikací, které jsou indexovány v databázi WoS nebo SCOPUS, resp. i jiných dle metodiky 2017+.

Druhou zásadní publikační strategií je přímá návaznost na akreditaci. Čili publikovat i výstupy, které třeba nebudou moci být započteny do metodiky 2017+, ale bude je možno použít v akreditačním spise. Jako příklad lze uvést dobrý didaktický článek např. v časopise Komenský, který není v žádné bibliometrizované databázi, ale má přímou souvislost s vyučovaným předmětem, který je součástí akreditace.

Třetím bodem směřování publikační strategie je návaznost na personální/kariérní rozvoj (habilitační/profesorské řízení), tedy publikovat v souladu s typem publikačních výsledku daného pracoviště. resp. požadavků konkrétního habilitačního řízení (např. požadavek na publikování 2 monografií). Toto se bude odvíjet od konkrétního pracoviště.

II. 3 Předpokládaná grantová činnost – střednědobý výhled; včetně představy o případných investicích

V nejbližším časovém horizontu (jaro 2021) čekáme na vyjádření, zda jsme uspěli v soutěži TAČR. Předpoklad je podávání výzkumných grantů v širším týmu členů Centra pedagogického výzkumu. Projekt by se s největší pravděpodobností týkal edukačních materiálů (v souvislosti s distanční výukou) nebo výzkumu on-line výuky na ZŠ. Jako typ projektu se nabízí zejména TAČR, VISEGRAD, INTERREG.

Předpokládáme zapojení do některé z výzev velkých operačních programů Jana Amose Komenského. OP JAK (2021-2027) - zde zejména zapojení do výzvy „Strategické projekty ČR – VaV“. Mělo by se jednat o strategické projekty ze seznamu doporučených oblastí výzkumu schváleným RVVI, příp. jiné, které budou představovat prioritu vlády ČR (včetně vazby na Národní investiční plán). Existuje předpoklad, že by mohly být vypsány výzvy k výzkumné reflexi naplňování Strategie vzdělávací politiky 2030+, konkrétně ve vazbě na proměnu/revize RVP ZV, tedy oblast výzkumu kurikula (zejména v rovně obsahu vzdělávání a specifických cílů vzdělávání). Zde bude záležet na znění konkrétní výzvy, ale je v plánu toto sledovat, a pokud to bude jen trochu možné, budeme usilovat o zapojení se do této výzvy, která je vědeckého charakteru a byla by příležitostí, jak publikovat relevantně v kontextu Metodiky 2017+.

V rámci rozvojové části OP JAK vnímáme příležitost zapojení se do výzvy „Podpora digitálního vzdělávání“ v souvislosti s plněním Strategie 2030+ (podpora pedagogů a škol). Nabízí se např. vytváření didaktických materiálů, popřípadě přímo učebnic v digitální podobě, případně i jiné platformy on-line výuky (výukové aplikace, webové stránky aj.). Navrhované materiály by pak mohly být ověřovány v praxi, což by byla možnost i výzkumného uchopení problematiky. Mohla by vzniknout případně certifikovaná metodika, která se „počítá“ i v hodnocení výsledků dle metodiky 2017+.

Dále se předpokládá participace na projektu tzv. Uhelné výzvy (Refresh) ve spolupráci s kolegy s dalších pedagogicko-psychologických kateder.

Pokud jde o investice, tak ve střednědobém horizontu investice jako katedra neplánujeme. Před 2 lety byla katedra přestěhována do komplexu budov na Fráni Šrámka, kde máme nyní vyhovující zázemí. Přednost před investičními granty mají v současné době granty vědecké (v

návaznosti na publikační činnost a akreditace). Nicméně není vyloučena možnost zapojení se jako partner k nějakému projektu (Visegrad, Interreg), pokud nás kolegové (zpravidla ze Slovenska nebo Polska) osloví a záměr projektu nám bude vyhovovat (např. dovybavení učeben).

III. OBLAST INTERNACIONALIZACE

III. 1 nastínění představy o zapojení pracoviště do mezinárodních výměnných programů (ERASMUS + a další)

Mezinárodní výjezd akademiků se jeví jako nutnost, nejen pro akreditace, ale též pro navázání bližších pracovních vztahů se zahraničními institucemi zejména z důvodu podávání společných grantů. Katedra bude jednoznačně podporovat výjezdy akademiků do zahraničí, a to i na delší časové období (v řádů měsíců). Díky letos (2020/21) odzkoušené distanční výuce se jeví možnost vycestovat na dobu delší než týden více reálná.

III. 2 rozvoj mobility Windows ve studijních programech katedry

Mobility Windows vnímáme jako velmi důležitý prvek, který je v současné době diskutován na úrovni strategického záměru jak univerzity, tak fakulty. Vytvoření mobility Windows chceme podporovat, neboť se tím eliminují problémy související se zájmem studentů vyjet do zahraničí a požadavky vyučujících na prezenční výuku. Začlenění mobility Windows do našich programů se dá však očekávat nejdříve v roce 2028, resp. s novými akreditacemi. Do té doby budeme podporovat vytváření jednotlivých cizojazyčných předmětů.

IV. OBLAST TŘETÍ ROLE

IV.1 vize propagace pracoviště a realizovaných studijních programů

O naše studijní programy – jak Učitelství pro 1. stupeň, tak o Učitelství pro mateřské školy – je dlouhodobě stabilní zájem. Každoroční zájem je v řádu několika set uchazečů. Z toho důvodu není ani nutné propagovat naše pracoviště nad rámec propagace např. na webu fakulty/katedry či účasti fakulty na veletrzích. Předpokládáme, že tento trend bude pokračovat i nadále. Nicméně v rámci propagace studijních programů jsme v závěru roku 2020 natočili prezentační videa, kde se snažíme motivovat ke studiu u nás a představit zájemcům naše obory. Videa budou dostupná na webových stránkách.

V roce 2021 je v plánu založit katedrový facebook, kde bychom také mohli propagovat naše pracoviště. Propagace v této oblasti by měla mít částečně i neformální charakter, např. přidat něco ze života katedry či jednotlivých akademiků (v návaznosti na pracovní zapojení na katedře) - např. sdílet fotky ze zahraničního výjezdu, doporučit dobrou odbornou knihu, kterou akademik „objevil“ apod.

IV. 2 nastínění představy o zapojení pracoviště do prezentace a popularizace odborných výsledků (třetí role)

Prezentaci odborných výsledků předpokládáme (kromě webu katedry) jednak ve využití facebooku katedry, ale nabízí se také uvažovat i o dalších komunikačních platformách poplatných 21. století. Vize je třeba založit např. youtube kanál či jinou platformu, kde by členové katedry mohli sdílet s veřejností různé „objevy“, rady, tipy apod. (např. by mohli udělat ukázkovou hodinu na dané téma, doporučit zajímavou odbornou knihu, reagovat na zprávy z oblasti školství apod.).

Další možností je publikovat metodické (didaktické) články i časopisech či webech určených především učitelské veřejnosti (např. Komenský, Rodina a škola, Informatorium školy mateřské aj.).

IV.3 stanovisko k možnosti spolupráce s aplikovanou sférou

V kontextu našich SP aplikační sféra znamená hlavně ZŠ, resp. MŠ a pak také vydavatelství pedagogicky zaměřených textů - zde zejména nakladatelství vydávající učebnice. V souvislosti s probíhající revizí RVP ZV a nutností vzniku nových učebnic vidíme spolupráci a aplikovanou sférou především ve vytváření učebnic, resp. metodických příruček, jakož i dalších didaktických materiálů, které by měly vznikat na pozadí kurikulární reformy (viz cíle Strategie 2030+). Další možnost spolupráce se může do budoucna rýsovat v oblasti digitalizace vzdělávání a navázání spolupráce v případě vytváření digitálních učebních aplikací (spolupráce s IT sférou).

V Ostravě dne 21.12.2020 Ondřej Šimik, vedoucí katedry